

DIENOS ŽINIOS

Rebdorfas, 1946 m. kovo mėn. 16 d.

IS PASAULIO

CHURCHILLIS SAVO ŽODŽIŲ NEATSAUKIA. Vašingtonas, BBC. III 16. Vakar Churchillui įteiktas Naujorko garbės piliečio dokumentas. Triproga surengtame bankete Churchillis pasakė kalbą. Pirmiausia jis kreipėsi į Tar. Sąjungą, kviesdamas ją bendradarbiauti su anglosaksais, nes nuo to bendradarbiavimo priklausanči taika. Jeigu Tar. Sąjunga šį garbingo bendradarbiavimo pasiūlymą atmesianti, tai ji viena ir būsianti atsakinga už būsimuosius padarinius. Churchillis dar kartą pakartojo, kad jis nemano, jog karas esąs neišvengiamas, ar net jo pradžia jau čia pat. Dabartiniai Tar. Sąjungos valdovai karo nenori. Jokie pareiškimai iš priešingos pusės negali atšaldyti jo šiltų jausmų rusų tautai. Rusijos saugumo stekimus jis visai supranta. Jis su simpatija pritaręs Tar. Sąjungos norui būti lygiateisiu JTO nariu ir būti vienodai su kitomis didžiosiomis valstybėmis traktuojamam. Rusija yra turėjusi miškinis nuostolius šiame kare, bet ir jos laimėjimai esą tai pat miškiniai. Sutruksinti didieji Rusijos priešai Vokietija ir Japonija. Tol. Rytuose Rusija atgavusi tai, ko prieš 40 metų neteko, nors čia kare laimėjo tik amerikiečiai. Vakaruose Baltijos valstybės ir didelis dalis Suomijos esą įjungta į Rusiją, o Curzono linija, kaip siena, taip pat esą negindijamas faktas. Dėl Stalino išvedžiojimų apie jo kalbą Churchillis pareiškė, kad jis iš savo kalbos neatsiims nė žodžio. Toliau Churchillis pasakė, kad reikia reikšti savo nepasitenkinimą ne žodžiais, bet darbais. Tar. Sąjunga, užuot kratikavusi to ar kito kalbą griežtais pasikakymais, geriausia įrodyti tų išvedžiojimų neteisimumą veiksmais, kurie atimtu panašioms išvedžiojimams bet kokį realų pagrindą. Korespondentai spėja, kad čia Churchillis turėjęs galvoje Persiją, iš kurios išvedus kariuomenę nebetūbų jokio pagrindo kalboms ir išvedžiojimams, kurie pasaulyje dabar dirimi. Churchillis toliau pareiškė, kad per paskutines 10 dienų padėtis esanti žymiai pablogėjusi. Esą Tar. Sąjunga ne tik neatitraukė kariuomenės iš Persijos, bet ją dar sustiprino. Šitas įvykis turėtų būti perduotas Saug. Tar. bei, kuri tokiems įvykiams esanti sudaryta. Jeigu Tar. Sąjunga nesiliaus spaudusi ir Turkiją, tai ir šis klausimas turėtų būti perduotas Saug. Tarybai. Persijos klausime Tar. Sąjunga turinti beveik 2 savaites laiko ir galėtų, norėdama, dar prieš S.T. susirinkimą kariuomenę atitraukti. Potsdame buvo Tar. Sąjungai pasiūlyta peržiūrėti Montreux sutartį dėl Dardanelių ta prasmę, kad Dardanelių kontrolę palimtų JAV, Tar. Sąjunga, D. Britanija ir k. Turkija būtų sutikusi, bet Tar. Sąjunga atsakė, kad ji turinti gauti Dardanelyse įtvirtintą bazę, kuri dominuotų ir kontroliuotų ir Konstantinopolį. Tai gi, vietoje atdaro praplaukimo visiems, viena Tar. Sąj. reikalauja atiduoti Dardanelius praktiškai jos vienos monopolijai. Churchillis dar paminėjo Stalino pareiškimą, būk D. Britanijos vyriausybė esanti nedemokratiška, nes ji į ją įeinanti tik viena partija. O Lenkijos, Rumunijos, Bulgarijos, Vengrijos ir Jugoslavijos vyriausybės esančios demokratinės, nes jas sudaro keletas partijų. Churchillis pareiškė, kad D. Britanijoje vyriausybė sudaryta laisvų demokratinių rinkimų pasėkoje, apie tokius demokratinius rinkimus negalima kalbėti ten, kur išstatomas tik vienas kandidatų sąrašas, ir rinkėjas neturi nei teisės nei progos rinkti tą, ką nori. Net ir rinkimų paslaptis rinkėjo atšvilgiu nesanti garantuota. Baigdamas Churchillis pareiškė, kad jeigu bus įgyvendinta nuostata draugystė tarp anglosakso ir

-2-

būsi laikomasi JTO chartos, tai anglosaksai susilauksią iš pasaulio tautų didelio daugumo tokio milžiniško pritarimo, kokio sunku esą ir įsivaizduoti. Ir tik tada galės būti pastovi ir teisinga taika be teroro, tironų ir be baimės.

... 12/

--- X X X ---

ANGLŲ SPAUDA SVARBIAUSIAIS KLAUSIMAIS. Londonas. BBC. III. 16

"Daily Herald" pataria Churchillui savo kalbose neliesti tarptautinės aukštosios politikos klausimų ir neersinti ir taip jau įtemptos padėties. - "Manchester Guardian" pažymi, kad Stalinas savo atsakyme nepaliečia Anglijos ir Amerikos vyriausybių nusistatymo. Iš to daro išvadą, kad Stalinas negrįžtamai susitarimo tiltų ir vertina JTO. Bendradarbiavimas yra dar galimas, ir Rusija nemano visai izoliuotis. Dar tiki, kad Anglija ir Amerika gaus atsakymą į savo notas Persijos klausimu. - "News Chronicle" rašo, kad negalima leisti taip dalykams vystytis laisvai. Turi būti veiksmas. D. Britanija viena nieko negali padaryti, bet ji turi veikti, paimti vadovaujamąjį vaidmenį JTO. JTO neturi būti vien gražus fasadas, bet joje turi būti dirbamas posityvus darbas. - "Times", rašydamas apie rusų spaudos nuotaikas, sako, kad rusų vyriausybė kalbina persų vyriausybę dėl jos imperialistinės politikos. Toliau "Times" duoda Göringo gyvimosi kalbą ir pažymi, kad Göringo pasakytoji kalba yra viena iš geriausių kalbų, pasakytų jo tarnubos karjeroje. Teismas leido jam laisvai kalbėti. Jo kalba buvo apgalvota, be patoso. Toliau tas pats laikraštis nagrinėja 1944 m. Vokietijų generolų sukilimo nepasisekimoprieštą. Sukilimas nepasisekė dėl to, kad generolai veikė nerįstingai, ir žmonės tikėjo Hitleriui. Tada Hitleris dar buvo apgaubtas pasisekimo aureolės, buvusios gerai organizuotos formacijos SA ir SS, kurios buvo visai patikimos. Toks sukilimas buvo galimas 1933 m., bet tada generolai ir aukštieji pareigūnai tylėjo.

--- X X X ---

TRUMPAI APIE VISKĄ

- BBC. III. 16. Persų šachas pareiškė, kad konfliktas su rusais yra perduotas Saug. Tarybai spręsti. Persų karo ministeris pareiškė, kad vasario mėn. rusų kariuomenė Persijoje padidėjo tris kartus. Toliau jis pareiškė, kad šioštinis Fehebanas bus ginamas iki paskutinio kraujo lašo. - Šiandien karo ministerio pareiškimas buvo atšauktas. - Kanados šnipinėjimo byloje yra suimtas piktąsių partijų atstovas parlamente Rose. Jis yra kilęs iš Liublino ir Rusijoje yra buvęs komjaunuolis.

- Vakar Anglijos Žem. Rūmuose, komisijos į Indiją išvykimo proga,ėjo debatai Indijos klausimu. Attlee pasakė, kad Anglijos vyriausybė yra pasiryžusi duoti Indijai laisvą pačiai nusistatyti valdymosi formą. Pageidavo, kad Indija pasiliktu D. Britanijos valstybių šeimoje. Bet jei Indija apsispręstų būti visiškai nepriklausoma valstybe, Anglijos pareiga būsianti jai padėti įsikurti. Apozicijos atstovai kėlė mintį, kad Indijos klausimas neturi būti sprendžiamas bet kokia kaina.

- Iš UERROs paprašė paramos septynios valstybės, tame skaičiuje Gudija ir Ukraina.

- Byrnes pareiškė, kad apie Sovietų kariuomenę Persijoje Amerika turi patikimų žinių.

- Rusų kariuomenė Persijoje įgytavo į šiaurinę Kurdistaną ir dabar yra per 80 km nuo Turkijos sienos.

- 3 -

1946 III.18.

- BBC.III.18. Amerikos vyriausybė turi žinių, kad Tarybų atstovai Teherane pareiškė persų vyriausybei, jog jei ji atiduotų Saug. Tarybai spręsti tarp jų kilusį ginčą, Tarybų vyriausybė tai vertintų nedraugiškumu. - Amerikos vyriausybė pareiškė persijos atstovui Vašingtone, kad ji ši klausimą Saug. Taryboje rėms visu savo svoriu ir savo įsipareigojimus JT Chartai įvykdyti visu pilnumu.

- Tarybų kariuomenė Persijoje pasiekė Karaj miestą, 32 km nuo Teherano. Ji žygiuoja su gurguole ir tankais.

- Socialinė ir Ekonominė Taryba susirinko svarstyti pabėgėlių klausimo. Pabėgėliai bus padrąsinti grįžti į savo tėvynę ir jiems bus padėti. Priimta nebus grąžinami. Taro nusikaltėliai gali būti išduoti.

- Tarptautinė ūkio valdyba pasiūlė UNRRA paprašyti iš Tarybų Rusijos, kad ši turimus javy išteklius nusiųstų padaujančioms tautoms.

- Vakarų Ukrainos uolios pasitraukė iš Unijos su Vatikanu ir pranešė Stalinui, kad jie grįžta į stačiatikių globą.

- Graikų min. pirm. Sofoulis pareiškė, kad nors krašte neramu, bet rinkimai turi įvykti kovo 31 d. Rinkiminė agitacija jau prasidėjo.

- Rusai atitraukia savo kariuomenę iš Danijos Bornholmo salos. Kariuomenės gabenimas pasibaigęs balandžio mėn. gale.

- Mars. Titas atvyko į Varšuvą. Jis kalbasi su Lenkijos vyriausybe apie gen. Anderso kariuomenės buvimą Italijoje.

--- X X X ---

STOVĖJUSI KRONIKA

Tarybiniai prašimai

- UNRRA Team 555 direktorius p. Thompson kovo mėn. 12 d. išleido šį potvarkį: " Ištyškinus bet kurioje iš UNRRA Team 555 administruojamų stovyklų, kai kas nors laiko pas save spiritinius gėrimus ar šiuos skysčius gamina, kaltininkas bus neatsižvelgiant baudžiamas aukščiausiu kalėjimo bausme, kartu atimant iš jo visas DP teises. - Asmenys, kurie turi žinių, kad toks alkoholis yra gaminamas, bet apie tai tuoju nepaneša direktoriui, taip pat bus baudžiami kalėjimu ir visų DP teisių atėmimu."

+ UNRRA Team 555 utcedirektorius p. Jackson pakartotinai įspėja, kad gyvenamųjų kambarių langai turi būti laikomi atidaryti kasdien nuo 10 iki 11 val. Jei tuo laiku nelyja ar nesninga, visi gyventojai turi išėiti iš kambarių į kiemą. Pasilikti kambariuose leidžiama tik budėtojams ir ligoniams, gulintiems lovoje. Taip pat primena, kad šio potvarkio orieštai laikosi latviai ir estai, tuo tarpu lietuviai vykdo tik dalinai. Jei potvarkio nebus prisilaikoma, nusikaltusieji bus orieštėti baudžiami.

--- X X X ---

- Standartin UNRRA Team 555 vi. direktorius p. Jackson, remdamasis rutine inspekcijos duomenimis, nubaudė vienos soviet's cigarečių normos nutraukimu už pasilikimą kambariuose tarp 10-11 val. 14 asmenų jų tarpe 6 lietuvius, ir už nesąžiningą kambariuose bei kitose patalpose - 4 lietuvius.

- 4 -

- Rinkimų komisija praneša, kad ryt, t. y. kovo 19 d., visuotinio susirinkimo numatyti tieji komiteto ir seniūnato rinkimai nepalės įvykti, nes beveik visi pasiūlyti tieji smens atsiėmė savo kandidatūras. Kada rinkimai įvyks bus paskelbta vėliau.

- Rytoj kovo mėn. 19 d. 17 val. kviečiami ūkininkai ir žemės ūkio specialistai susirinkti stovyklos salėje, kur yra numatytas trumpas positarimas.

--- X X X ---

VAIRIOS ŽINIOS

-BBC. Iš Naujorko pranešama, kad Hoberis lėktuvu išskrido į Europą vietoje susipažinti su maisto trūkumo reikėmis. - Hoberis, kaip žinome, yra buvęs Amerikos prezidentas. Dabar Trumanas jam yra pavadęs organizuoti privačią pagalbą baduojantiems kraštams.

- Naujasis Suomijos prezidentas dr. Paasikivis neseniai yra pareiškęs, kad Suomija stenosis palaikyti gerus santykius su Tarybų Sąjunga. Šis proga pranešama, kad Tarybų Sąjunga yra labai patenkinta Suomijos karo reparaacijų mokėjimais, ir dėl to Stalinas esąs sutikęs likusių reparaacijų atsistatinti prailginti iki 8 metų. Normaliai Suomija būtų turėjusi atsistatinti per 6 metus.

- Šiomis dienomis Bulgarijos ministras pirmininkas viešai paskelbė, kad jis palaiko Tarybų Sąjungos pozicijas į Maskvos susitarimo aiškinimą, bet ne Amerikos.